

СТАНОВИЩЕ

От:

проф. Людмил Христов - ръководител на Департамент "Кино, реклама и шоубизнес" в НБУ, член на научно жури, назначено със заповед на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ - № 2869/18.12.201. г., по процедура за придобиване на научната и образователна степен „ДОКТОР“ по професионално направление 8.4 „Театрално и филмово изкуство“, /Кинознание, киноизкуство и телевизия/.

Относно: дисертационния труд:

„ЛИНЕЙНИЯТ МОНТАЖ ПРИ ИЗГРАЖДАНЕ НА ФИЛМОВ РАЗКАЗ“

От: БИЛЯНА БОРИСОВА ТОПАЛОВА

Научен ръководител:

Доц. д-р Клавдия Камбурова

Представеният ми за преглед и оценка дисертационен труд във формално отношение се състои от увод (обща характеристика на дисертационния труд и въведение), три глави, заключение (съдържащо научни и научно-приложни приноси), цитиране, библиография и филмография, разположени върху 145 стандартни страници.

В уводната част авторката ни запознава с предмета на изследването, а именно – линейният монтаж и неговата трансформация във времето както в исторически план, така и в използването му в изграждането на съвременния киноразказ. Приведени са примери от филмовата класика, свързани с традиционната триактна структура, а така също и съвременни телевизионни и филмови продукции, изградени изключително върху правилата на линейния монтаж. Представени са аргументите, целите и задачите, използваната методология на дисертацията, както и актуалността на темата.

Първа глава поставя линейният монтаж като естествена функция на линията на времето, по-скоро като математическа, а не философска категория, както дисертантката твърди „...като линия от последователни моменти, започващи от някакво начало, движещи се към неопределена точка в бъдещето...“. Научно аргументирано е изведена тезата за триизмерната природа на времето, на която се основава идеята за линейната структура на „травматическото произведение“ и в крайна сметка тази идея става основа на съвременната американска теория за триактната сюжетна композиция. Клишираната представа за по-лесното възприемане на линейната структура от съвременния зрител е убедително заменена от неговата подготвеност да възприема нелинейния монтаж, който

съпътства ежедневието му денонощно, заливайки го с потоци от различна информация, която често сам „монтира“ в зависимост от настроението си.

Втора глава представя средствата за изграждане на линейния монтаж. Използвайки знакови филмови примери (Антониони, Бергман, Спилбърг, Киаростами, Кубрик, Кирков и др.) , споделяйки идеи и мисли на Тарковски по темата, дисертантката откроява най-съществената характеристика на линейния монтаж – работата във и със времето и пространството на филма. Особено харесвам и подкрепям следната мисъл на Биляна Топалова: „Линейната представа за време е особено удобна илюзия, която човек е приел, за да придобие хаосът някакъв порядък“, (стр. 62). И в подобен контекст уместния цитат: „Заклучителната пълнота в реализма на киното е в това, че то е едновременно и пространствено, и времево... Средството, с което се извършва тази магия е монтажът, с чиято помощ филмът преодолява линейната си природа...“ (Христова, 2010:203).

Трета глава е озаглавена „Нови представи за линейността на времето“. Привеждайки редица научни и философски тези за това какво понятие е „времето“ Биляна констатира, че: „Киното е изкуство, което в най-пълна степен е отнесено към тайната на времето...“ (стр. 100). В подглавата „Ден и нощ, годишни времена“ за втори път (първият е на стр. 45) се появява твърдението, че поради прекомерната употреба на визуални ефекти (т. нар. CGI), които общуват с аудиторията предимно на сетивно, физиологично ниво, в резултат на което „...възрастния интелектуален зрител е изтласкан от кинозалите, препратен към телевизията, интернет и се ориентира към сериалите...“. За мен е сигурно, че съм възрастен, но нито съм отблъснат от кинотеатрите поради гореизложените причини, нито съм привлечен от сериалите, независимо от ясната им линейна структура (разбира се, че изключвам най-добрите образци, в които филмовата им стилистика надскача телевизионната).

Във висока степен споделям изводите и коментарите в заключението. Говорейки за „Бърдмен“ на Иняриту и за това, че „Монтажът създава илюзията за заснемане на филма в един кадър...“ (стр. 136) не бива да пропускаме, че в основата на това впечатление са дългите кадри на изключителния Еманюел Любецки (три последователни „Оскар“-а, вкл. и за този филм).

Подкрепям напълно приносните моменти описани на стр. 138 от дисертантката, като бих добавил още един принос, който ми се струва съществен: Като изключим тук-там спорадичните появи на кратки теоретични писания относно монтажа, особено в някои драматургични изследвания, текстът на Биляна Топалова представя в синтезиран вид съвременните монтажни форми използвани в кино и телевизия, по един задълбочен, аналитичен и аргументиран начин. Не познавам, за съжаление, Биляна, но от текста „наднича“ високо ерудиран специалист, очевидно и в теоретичен, и в практически план.

Трябва да подчертая отличният стил на авторката, който превръща дисертацията освен в полезно, но и в увлекателно четиво. Талантът ѝ за филмов анализ е впечатляващ - особено ми допадат разсъжденията и коментарите на Биляна относно знакови филмови продукции, жалони в развитието на световните кинопроцеси, добре премислени и едновременно с това, дълбоко емоционални.

Несъмнено, зад този отличен текст стои и умелото и компетентно научно ръководство на доц. д-р Клавдия Камбурова, която със своя опит и знания е научен ръководител – мечта за всеки докторант в областта на монтажа.

Убедено препоръчвам дисертационният труд на Биляна Топалова, разбира се, след още един внимателен редакторски и коректорски прочит, да бъде издаден, за да послужи освен на студентите изучаващи филмов и телевизионен монтаж, но и на неспециалисти интересуващи се от това изкуство.

Накрая, с пълно основание считам, че дисертационният труд на Биляна Борисова Топалова „**ЛИНЕЙНИЯТ МОНТАЖ ПРИ ИЗГРАЖДАНЕ НА ФИЛМОВ РАЗКАЗ**“ е собствена разработка на актуална тема с оригинални научни и практико-приложни приноси и това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на Научното жури да подкрепят кандидатурата и за придобиване на научната и образователна степен „**ДОКТОР**“ на Югозападния университет „Неофит Рилски“, като тази си оценка ще потвърдя с позитивен вот по време на заключителното заседание на Научното жури по конкурса.

Проф. Людмил Христов

София, 6.01.2019 г.